

Nagy Gáspár „dicsérete” a Magyar Kultúra Napján

Hogy 2006 nyarán a Kölcsey Társaság választása az itteni emléklakett dolgában Nagy Gáspár Kossuth-díjas költőre esett, az még elődömnök, Taxner Ernő professzornak, a Társaság akkori elnökének az érdeme. De hetekkel ezelőtt az akkor még élő, de végnapjait élő Nagy Gáspárt a tavalyi előrejelzés után e mai napról tájékoztatni, s őt ide – mégha kevés reménnyel is – invitálni az én tisztem lett. Idézem a levelet:

„A Kölcsey Társaság céljai, a csekei templom tradíciója, ennek a fővárostól távoli tájnak és népének megbecsülése irántad azt akarja kifejezni, hogy voltak és vannak olyan mesterei a magyar nyelvnek, költészetnek, művészetnek, akik nem feledkeznek meg arról, hogy fohásznak és versnek, himnusznak és irodalomnak végső hivatása e nem mindig szerencsés sorsú nép szolgálata, még hozzá legegyszerűbb, legelesettebb tagjától a legsikeresebbig, a műveltség és művészet legcsúcsára jutottig mindenkit belefoglaló módon.

Kedves Gáspár!

Fogadd ezt az elismerést olyan szeretettel, amennyivel készítették és szánták Neked a szatmáriak, a földművestől a falusi papig, falvak, városok vezetőitől addig az értelmiségig, tanítókgig, tanárokgig, akik immár évszázadok óta vállalják a nyelv, a kultúra életben tartását szinte éhbérért, sárban, bajban, mindenben. Nyilván tudod, hogy van a magyarságért aggódó, érte felelősséget, munkát vállaló ezreknek egy titkos szövetsége, melynek tagjai jól tudják, mivel tartoznak annak a Nagy Gáspárnak, aki nehéz időkben is tudott és mert helytállni költőként, emberként egyaránt, s akinek erkölcsi és írástudói rangját azok is tisztelték, akiknek politikai okokból szembe kellett helyezkedni vele. Mert írt és kiállt nem díj és dicsőség reményében, hanem úgy, mint ama szatmárcsekei Ferenc tekintetes úr, akinek kincsből, gyönyörből nem sok adatott, ám az ő számára is eltételezett az Életnek koronája a magyar szellem halhatatlanjai közt, himnusza pedig őt világrészen hirdet dicsőséget sportversenyeken, mindannyiónknak pedig áldás és jövő reménye.”

A paraszti környezetből értelmiségivé növe Nagy Gáspár szónak és tettnek értékét, a munka és az áldozat rangját kora gyermekkorából hozta magával. Hamar felfigyeltek tehetségére, s még nem volt harmincéves, már nemzedéke legjava közt tartották számon. Fialatos hévvel, de komoly felelősséggel szolt kezdettől fogva,

a közfigyelmet mégis az irányította rá, amikor verset mert publikálni 56 el nem temetett, megalázott mártírjairól. A legbátrabb és a legszelídebb költője volt a '70-es, '80-as évek magyar irodalmának, akire sem hírnév és dicsőség, se megtorlás és fenyegetés nem hatott, maradt szerény, de vakmerő önmaga.

A rendszerváltás után nem káröröm és gyűlölködés jellemzi magatartását és írásait, de ezúttal is hiába eseng jó erkölcs és jóindulat után. Rémülettel tapasztalja, hogy egykori barátok válnak ellenséggé, hogy csupasz érdek és gátlástalanság szabadul el. Ez az erkölcsi erózió jobban megdöbbeníti, mint a diktatúra ellenségessége. Örök dolgokra veti tehát tekintetét. Például *Symphonia hungarorum – Magyarok szimfóniája* címmel ír szöveget, verset Szokolay Sándor oratorikus szimfóniájához, amelyet 2000 januárjában mutattak be az Operaházban a magyar keresztény állam ezredik évfordulójának ünnepén.

Költői érvényességének, időtállóságának biztosítója, hogy nem maradt meg költőpéldaképei, Nagy László, Pilinszky, Csoóri költői alakításmódjának zónájában, a posztmodern szójátékok, a groteszk révén tovább is lépett. Mint irodalompolitikus, írószövetségi titkár, kiadói és lapszerkesztő is egyszeri és pótolhatatlan a maga páratlan jóindulatával, hozzáértésével, költőtársai iránti segítőkészségével. Éteri magaslatokat éreztetett meg a hétköznapiakban, s éteri magaslatokat elevenített föl líráink évszázadaiból. *Esztergomi apokrif*ében az egyébként pénzsóvár, buja és fékezhetetlen Balassi Bálint lélegzetelállító megtisztulását és végóhajtását idézi, aki Esztergom ostrománál, halálát megelőző iszonyatos seblázában úgy ajánlotta lelkét teremtetőjének, mintha mindig is az ő katonája lett volna. Nagy Gáspár valóban hű katonája volt eszmélése percétől Istennek, hazának, nemzetnek, joggal írja szép versében, az *Esztergomi apokrif*ben:

*Katonád voltam itt
angyalaid szaván
táborodba megtérek.*

Most már ennek visszavonhatatlan érvényét semmi nem homályosíthatja el.

Nagy Gáspárban így módon nemcsak korunk nagy költőjének ajánljuk a Kölcssey Társaság elismerését, hanem egyúttal mi is nyerünk, emelkedünk általa, aki éltető eszmévé finomulva időben és térben távolodik. Kölcssey óta nem sok ilyen tiszta szavú poétája volt Magyarországnak. Monográfusának, Görömbei András szép szavával szólva: Nagy Gáspár személyisége és költészete tisztaságot sugároz és követel. S ennek valóban varázshatalma van. Szelleme a nemzet jobblétéért sóvárgó magyar költészet legjobbjaival szövetkezve talál végső otthonra a haza múltjában és jövőjében, minden zugában, most pedig itt, Szatmárcsekén, az Isten házában. ❖